

Британський гурт *Black Sabbath* : півстоліття на передньому краї рок-музики

Восени 1969 року британський гурт випустив свій перший однойменний альбом - "Black Sabbath ". Ця платівка стала знаковою у музичній історії, оскільки представлені на альбомі поетичні мотиви та музичний матеріал уклали початок для нового напрямку рок-музики - *metal*-музики.

Вибравши в якості стилістичної платформи більш важкий блюз-рок кінця 1960-х років, музиканти гурту знизили темп, за допомогою студійних ефектів створили потужне згущене звучання інструментарію, побудували композиції на основі рифів та вибрали досить незвичну, похмуру тематику текстів, тим самим визначивши ключові музичні характеристики нового музичного напрямку та виокремивши Black Sabbath з поміж інших рок-гуртів сучасників.

Перший альбом гурту Black Sabbath отримав різноманітні оцінки музичних критиків того часу та преси, втім на нього очікував комерційний успіх а сам гурт отримав масову популярність серед прихильників рок-музики. Тож музиканти продовжили творчий шлях і вже у вересні 1970 року світ побачив другий повноформатний студійний альбом – «Paranoid».

Наступними роботами Black Sabbath стали альбоми «Master Of Reality» (1971) і «Volume-4» (1972). В тематичному, музичному та композиційному планах ці платівки були багато в чому повторенням старих номерів, за тим винятком, що тексти пісень змістили акцент з заявлених на дебютнику інфернальних та фентезійних поетичних мотивів на заклик до порятунку душі і роздумів про загробне життя, що, як не дивно, ще більше посилювало представлені у той час претензії до гурту, як до антихристиян.

Втім, перші чотири альбоми гурту вважалися й вважаються понині «класичним» прикладом стилю Black Sabbath а останній повноформатний альбом гурту – «13» (2013) доповнив цей ряд, втілюючи в собі найбільш індивідуальні та найяскравіші стилістичні елементи колективу.

А ось в 1975 році, під час створення альбому «Sabbath Bloody Sabbath» музиканти всерйоз задумалися про розширення арсеналу своїх музично-виконавських засобів. У композиціях Black Sabbath стали з'являтися експерименти зі зразками академічної музики та новими синтезаторними звуками, що багато в чому було викликано участю в записі альбому Піка Уейкмена – клавішника гурту Yes. Розширення інструментарію, перебудова фактури композицій, новий учасник колективу – все це очікувано відрізнило «Sabbath Bloody Sabbath» від попередніх робіт гурту.

Наступний альбом «Sabotage» (1975) був, за думкою багатьох експертів, найбільш збалансованим твором в плані поєднання важкості звучання та електронних інновацій. Зміст композиційних текстів на цій платівці також продовжив тенденції попередніх альбомів: зокрема, загробну похмурість все більше витісняла помста життєстверджуючому початку, закладена в другому альбомі «Paranoïd». Містичні та фентезійні поетичні мотиви дедалі більше заміщувалися мотивами повсякденних реалій, пригніченості людини. Акцент робився не на залякуванні а на пробудженні протестних настроїв ліричного героя, «загнанного в куток».

Протягом турових концертів на підтримку альбому «Sabotage» серед учасників колективу назріла особистісно-творча криза. Під впливом гастрольної втоми та наркотичної залежності музиканти вирішили звільнити вокаліста гурту Оззі Осборна. Рік по тому він повернувся, але творчий процес не було налагоджено належним чином і в 1979 році Осборн остаточно пішов з Black Sabbath, щоб почати сольну кар'єру.

На його місце в колектив прийшов новий вокаліст – Ронні Джеймс Діо. Його приєднання до гурту, співака зовсім іншого вокального стилю, ознаменувало собою радикальну зміну звучання Black Sabbath. В порівнянні Оззі Осборн та Ронні Джеймс Діо були абсолютно різними, і не тільки за тембром голосу, але і в самому підході до створення композицій. Діо приніс з собою нове ставлення до музичних рішень у вокальних партіях: якщо Оззі створював здебільшого повторюючу основний гітарний риф вокальну лінію, як в "Iron Man", то Діо розглядав вокал, як окремий музичний інструмент, тож його

вокальні партії «контрапунктували» з інструментальним матеріалом. Також неможливо не зауважити виконавську манеру Ронні Джеймса Діо. Після доволі самобутньої та непрофесійної манери Оззі Осборна гурт отримав співака з відмінно поставленим тенором, розумінням звукотворення та гарно розвиненим музичним слухом.

З Ронні Джеймсом Діо гурт записав альбоми «Heaven And Hell» (1980) і «Mob Rules» (1981). Майже бездоганні з точки зору композиторської та виконавської майстерності, вони, тим не менш, викликали масу докорів серед медіа та слухачів через значне відхилення від оригінальної стилістики гурту та прояв помітного впливу колишніх гуртів Ронні Джеймса Діо – Deep Purple та Rainbow. І все ж ці твори мали великий успіх.

На крилах цього успіху Діо покинув гурт, почавши сольну діяльність. Його місце зайняв Йан Гіллан, екс-вокаліст Deep Purple. З ним був записаний альбом Born Again (1983), що мав певний успіх, але в цілому мав невиразний стилістичний образ і остаточно змінив тематичну та композиційну манеру Black Sabbath з оригінальної на манеру Deep Purple.

У наступному році Гіллан залишив Black Sabbath. У 1980-х і початку 1990-х склад гурту постійно змінювався, а музиканти намагалися знайти нові шляхи розвитку власної творчості, здебільшого, безуспішно. Безумовно, ці чинники вплинули на стилістику Black Sabbath максимально деструктивно.

Однак у 1991 році в колективі зібралися гітарист Тоні Айомі, бас-гітарист Гізер Батлер та вокаліст Ронні Джеймс Діо. Поєднання творчих підходів кращих музикантів гурту було представлено в альбомі 1992 року – «Dehumanizer». Неймовірно важкий для колективу саунд, повернення елементів *doom-metal*, «класичні» поетичні мотиви та значне рифове різномаяття цієї роботи наблизили Black Sabbath до колишніх надбань, що отримали новий розвиток. Магічна атмосфера «Heaven and Hell» і «Mob Rules» виявилася втраченою назавжди, поступившись місцем метафоричному, похмурому відображенню дійсності 90-х років. Брехливі телепроповідники, безмежний егоцентризм людства, роздуми про те, що прийде після смерті, і поява нового бога – бога з машини стали головними рушіями композиційних текстів

платівки. Саме це й робить «Dehumanizer» одним з найпохмуріших альбомів Black Sabbath і ріднить його з ранніми роботами. Особливо помітне співвідношення «Dehumanizer» з першим альбомом «Black Sabbath» (1969) як в плані лірики, так і музично.

Після значного комерційного успіху альбому та його позитивного сприйняття фанатами, творчість Black Sabbath зупинилася на довгі роки. Але влітку 2013 року гурт у майже ідентичному складі першого альбому випустив останній повноформатний альбом – «13» і згодом – міні-альбом не включених до нього композицій – «The End» (2016). Ці дві роботи стали цілковитим уособленням творчого стилю Black Sabbath, започаткованого на першому однойменному альбомі.

За майже п'ятидесятирічну історію існування гурт Black Sabbath пройшов тернистий, проте плодовитий шлях, закріпивши за собою звання першовідкривачів одного з найпопулярніших музичних напрямків XX століття, відзначившись великою кількістю студійних альбомів та концертних виступів та надихнувши до створення та виконання музики мільйони людей з усього світу.